

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO ĮSTATYMO
NR. IX-1007 6 IR 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-
4871, LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖKŪROS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. XI-2220
20 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-4872 IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. IX-2112 3
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-4873**

2020 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. gegužės 28 d. sprendimo Nr. SV-S-1636 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.5, 1.6 ir 1.7 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 20 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-4872 ir Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-4873.

2. Pritarti Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 6 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-4871 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui didinti gyventojų pajamas ir skatinti vartojimą, ypatingą dėmesį skiriant mažas pajamas gaunantiems asmenims, ir atitinkamai pritarti Įstatymo projekto nuostatoms dėl didesnio maksimalaus taikytino neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) taikymo apskaičiuojant gyventojų pajamų mokestį už 2020 metus, bet nepritarti Įstatymo projekto nuostatoms, kuriomis siūloma mažinti gyventojų pajamų mokesčio tarifą su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusioms ir kitoms Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 6 straipsnio 1¹ dalies pirmojoje pastraipoje nurodytoms pajamoms, gautoms nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d., dėl šių priežasčių:

2.1. Pasiūlymas iki 15 procentų mažinti gyventojų pajamų mokesčio tarifą, kuris būtų taikomas visų gyventojų nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. gautai 18 vidutinių šalies darbo užmokesčių dydžio sumos neviršijančiai pajamų daliai, neatitinka Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, nuostatų, susijusių su skurdo ir gyventojų pajamų nelygybės mažinimu, ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, nustatytų priemonių, numatančių nuoseklų mokesčių naštos

mažinimą būtent mažiausias pajamas gaunantiems asmenims: gyventojų pajamų mokesčio tarifą sumažinus visiems gyventojams, didžiausią naudą pajustų daugiau uždirbantys gyventojai, kurie ne tokie jautrūs neigiamam finansiniam naujojo koronaviruso (COVID-19) pandemijos poveikiui. Pritarus siūlymui mažinti gyventojų pajamų mokesčio tarifą, susidarytų reikšmingas atotrūkis tarp mažai ir daug uždirbančių gyventojų gaunamos naudos – minimaliąją mėnesinę algą (toliau – MMA) uždirbančiam asmeniui gyventojų pajamų mokesčio tarifo mažinimo nuo liepos 1 dienos nauda 2020 metais siektų 77 eurus, o uždirbančiam 4 000 eurų – 1 117 eurų, t. y. beveik 14,5 karto daugiau nei uždirbančiam MMA. Tai tik padidintų pajamų nelygybę Lietuvoje, o tarptautinės institucijos reguliariai pabrėžia būtinybę tobulinti Lietuvos mokesčių ir socialinių išmokų sistemą šiai problemai spręsti: pavyzdžiui, viena iš Europos Tarybos 2020 m. gegužės 20 d. pateiktų rekomendacijų Lietuvai¹ yra tobulinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemų efektyvumą siekiant sumažinti skurdą ir pajamų nelygybę. Tik padidinus NPD, naudą pajustų būtent tie, kam labiausiai ir reikia valstybės paramos, t. y. mažiausiai uždirbantys asmenys, o gaunama nauda mažėtų augant gyventojų pajamoms: MMA uždirbantiems gyventojams pajamos atskaičius mokesčius padidėtų apie 120 eurų per metus, o uždirbantiems 4 000 eurų poveikio nebūtų. Taigi NPD didinimas tikslingiau prisidėtų prie skurdo ir pajamų nelygybės, taip pat nedarbo lygio mažinimo ir būtų socialiai teisingesnis, ypač įvertinus dėl naujojo koronaviruso (COVID-19) pandemijos susiklosčiusią situaciją.

2.2. Nors Įstatymo projektu deklaruojamas siekis paskatinti vartojimą, tačiau svarbu įvertinti tai, kad neapibrėžtoje aplinkoje mažesnes pajamas gaunančių namų ūkių vartojimo elastingumas yra didesnis, o taupymo norma – mažesnė nei didesnes pajamas gaunančių gyventojų. Tai reiškia, kad būtent mažas pajamas gaunantys asmenys išleidžia didžiąją dalį papildomų pajamų. Todėl NPD didinimas, kurio naudą pajustų mažiausiai uždirbantys gyventojai, būtų efektyvesnė vartojimo skatinimo priemonė nei gyventojų pajamų mokesčio tarifo mažinimas.

2.3. Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų netekimai (ypač aktualu savivaldybių biudžetams, nes gyventojų pajamų mokestis yra pagrindinis savivaldybių biudžetų šaltinis) dėl gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažinimo pusė metų kartu su NPD didinimu iki 400 eurų metams sudarytų apie 400 mln. eurų. Be to, laikinas gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažinimas, ypač įvertinus lėto ekonomikos atsigavimo prognozes, sukeltų mokestinį šoką nuo 2021 m. sausio 1 d. vėl taikant 20 procentų šio mokesčio tarifą, dėl ko reikia įvertinti pagristą riziką, kad pajamų mokesčio tarifo sumažinimo laikotarpis būtų pratęstas: valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų netekimai dėl gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažinimo kartu su NPD didinimu iki 400 eurų visiems metams sudarytų apie 715 mln. eurų. Toks žymus pajamų netekimas būtų kompensuojamas valstybės skolinimusi, dėl ko dar labiau išaugtų valstybės skola, didėtų skolos tvarkymo išlaidos, o tai ateityje atsispindėtų didesniais mokesčiais arba viešųjų išlaidų mažinimu, ypač įvertinus tai, kad, 2019 metais įgyvendinant kompleksinę darbo apmokestinimo reformą, į gyventojų pajamų mokesčio tarifą buvo perkelta valstybinio socialinio draudimo įmokos dalis, skirta bendrajai pensijai mokėti, taip užtikrinant lėšas šiai

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-csr-comm-recommendation-lithuania_en.pdf.

pensijai mokėti iš valstybės biudžeto. Didėjantis valstybės skolos ir valstybės pajamų santykis kredito reitingų agentūroms signalizuotų prastėjančią viešųjų finansų padėtį ir galėtų turėti neigiamą įtaką kredito reitingų agentūrų sprendimams dėl šalies reitingų, kas dar labiau didintų skolos tvarkymo išlaidas. Atsižvelgiant į tai, siūlomos priemonės turi būti nagrinėjamos ir vertinamos kompleksiskai, o valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų netekimai, kurie vien dėl NPD didinimo iki 400 eurų sudarytų apie 84 mln. eurų per metus, yra pagrindžiami tik tas priemonės tikslingai nukreipus ten, kur nauda neabejotina.

2.4. Darbo apmokestinimo našta Lietuvoje yra septinta mažiausia Europos Sąjungoje. 2019 metais įgyvendinus darbo apmokestinimo reformą, kai dalis socialinio draudimo įmokų tarifo perkelta į gyventojų pajamų mokesčio tarifą ir papildomai 1,5 procentinio punkto sumažinta bendra darbo apmokestinimo našta, Lietuvoje vidutinį atlyginimą uždirbančio asmens mokesčių našta reikšmingai sumažėjo ir 2019 metais buvo 37,2 procento, t. y. 5,3 procentinio punkto mažesnė nei Latvijoje, 2,9 procentinio punkto mažesnė nei Europos Sąjungos vidurkis ir tokia pati kaip Estijoje. Taip pat pagal naujausius apibendrintus Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos duomenis Lietuva iš visų šios organizacijos valstybių narių išsiskyrė kaip ypač reikšmingai 2019 metais sumažinusi darbo apmokestinimą.

Ministras Pirmininkas

Finansų ministras